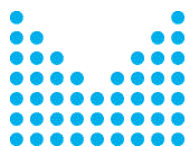

SVĚT OČIMA DĚTÍ 2023

20. ročník soutěže

odbor tisku a public relations

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

SOUTĚŽNÍ TÉMATA 2023

1. kategorie: mateřské školy

Přírodní živly (voda, země, oheň, vzduch)

2. kategorie: 1. stupeň základní školy

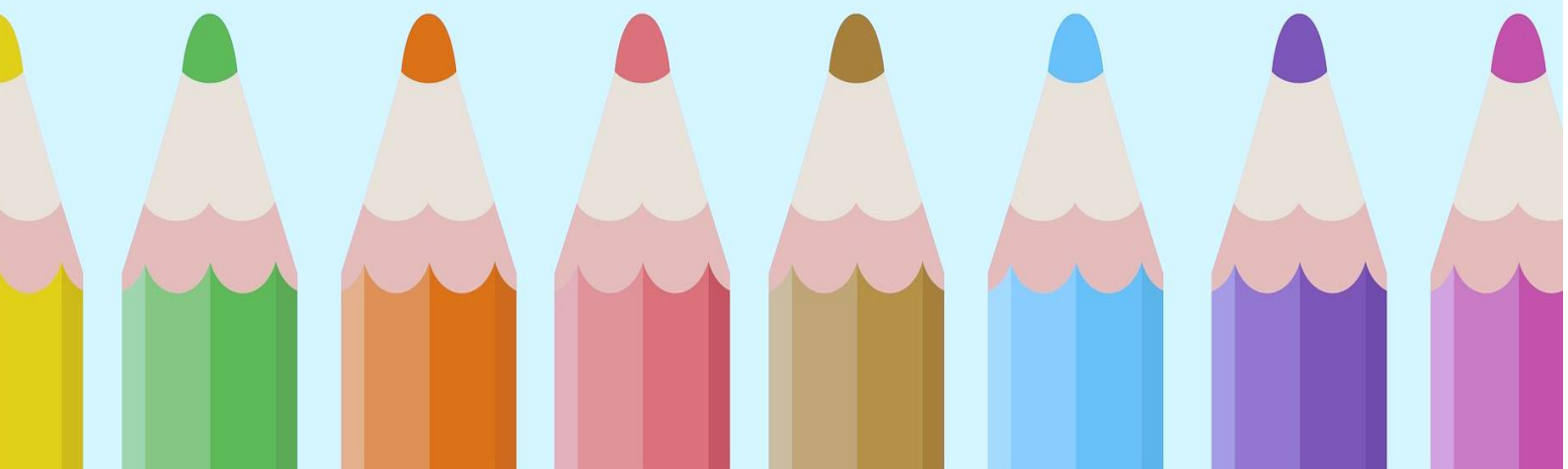
**Pomněnkový den
Netolismus**

3. kategorie: 2. stupeň základní školy

**30 let České republiky
Phishing**

Volné téma:

Nové logo soutěže Svět očima dětí

OBECNÉ INFORMACE K SOUTĚŽI

Hlavním cílem soutěže je zvýšit obecné povědomí žáků v oblasti primární prevence rizikového chování prostřednictvím tvůrčí činnosti.

1. Pořadatel soutěže

Pořadatelem soutěže je odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7.

2. Záštita

Záštitu nad 20. ročníkem soutěže Svět očima dětí převzal ministr vnitra Vít Rakušan.

3. Cílové skupiny (děti ve věkovém rozpětí 4–15 let)

- děti mateřských škol – oddělení předškolních dětí
- děti prvního a druhého stupně základních škol
- děti z dětských domovů
- děti ze specializovaných škol
- děti ze středisek volnočasových aktivit.

4. Doba trvání a místo soutěže

Soutěž bude probíhat na území České republiky. Termín odevzdání soutěžních prací je **10. května 2023**.

5. Podmínky soutěže

- Účastí v soutěži převádí účastník veškerá práva související se zaslaným dílem na organizátora soutěže a souhlasí s dodržováním oficiálních předpisů s tím, že všechna rozhodnutí organizátora přijme jako konečná.
- Účastník souhlasí s tím, že se zaslané dílo může využívat v preventivních projektech odboru tisku a public relations Ministerstva vnitra, že bude pro tyto účely rozmnožováno a sdělováno veřejnosti, zejména prostřednictvím počítačové sítě, a dále že se budou rozmnoženiny díla rozšiřovat, půjčovat či vystavovat.
- Právo využít dílo výše uvedeným způsobem se poskytuje bezúplatně.
- **Zaslaná díla se stávají majetkem organizátora a účastníci nemají nárok na jejich vrácení.**
- Účastníci soutěže souhlasí se zveřejněním přihlášených výtvorů po dobu dvou let od ukončení soutěže.
- Vyhlašovatel není povinen výtvor přihlášený do soutěže vystavit.

6. Vyhodnocení soutěžních témat

Vítězná díla vybere hodnotící komise, složená z pracovníků odboru tisku a public relations. Každoročně se odbor tisku a public relations snaží ocenit přibližně 100 prací ze všech zaslaných děl. Žáci jsou oceňováni vždy v rámci každé kategorie (mateřské školy, 1. stupeň ZŠ, 2. stupeň ZŠ) a dle způsobu zpracování díla (výtvarné, literární,

audiovizuální atd.) Žáci se mohou umístit na 1.–3. místě. V některých případech může být udělena tzv. zvláštní cena, která vyzdvihuje originalitu a osobitý přístup žáka ke ztvárněnému tématu. Všichni výherci budou o svém umístění informováni prostřednictvím e-mailu nejpozději **do konce měsíce června**. Pokud neobdržíte žádný e-mail, nebylo Vaše dílo zařazeno mezi výherní. **Sledujte, proto prosím pečlivě své e-mailové schránky. Detailní a aktuální informace naleznete také na stránkách Ministerstva vnitra <https://www.mvcr.cz/souteze-a-vystavy.aspx>.**

8. Vyhlášení výsledků (termín a místo konání)

Vyhlášení výsledků 20. ročníků soutěže a osobní předání cen všem vítězům se uskuteční po letních prázdninách **v sobotu 9. září 2023 v Praze v rámci Dětského dne MV. Bližší informace obdrží všichni výherci do e-mailu.** V případě, že nebude možné předat výhercům ceny v daném termínu osobně, budou odeslány poštou. Totéž platí v případě zrušení slavnostního vyhlášení ze strany organizátora.

PRAVIDLA SOUTĚŽE

Prosíme, před zasláním díla do soutěže si pozorně přečtete pravidla. Soutěžící, kteří nesplní níže uvedená pravidla, bohužel nebudou do soutěže zařazeni.

Každý soutěžící může zaslat pouze jedno dílo, jehož je autorem, přičemž si může vybrat ze tří níže uvedených způsobů zpracování:

- výtvarné dílo – např. kresba, malba, koláž, trojrozměrné dílo, fotografie,
- literární dílo – např. vlastní úvaha, báseň, pohádka, povídka, komiks,
- audiovizuální dílo – např. vytvoření záznamu divadelního představení, šotu, krátkého filmu.

Maximální počet dětí pracujících na díle:

- výtvarné zpracování – 2 děti,
- literární zpracování – 1 dítě,
- audiovizuální zpracování – 3 děti.

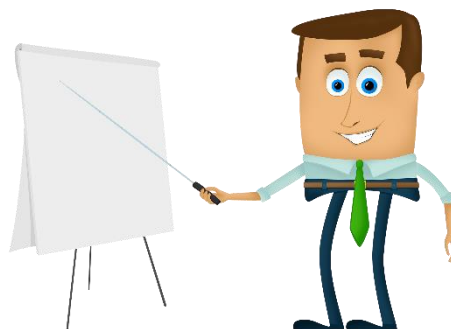
Maximální počet zaslaných děl:

Každý výše uvedený subjekt, zabývající se vzděláváním a výchovou dětí (MŠ, ZŠ, speciální školy, dětské domovy...), může zaslat omezený počet děl.

- v případě MŠ lze zaslat maximálně **3 díla za třídu**,
- v případě ZŠ lze zaslat maximálně **9 děl za třídu** (3x výtvarné dílo, 3x audiovizuální dílo, 3x literární dílo).

Každé dílo musí obsahovat:

1. název a adresu školy či školního zařízení,
2. kontaktní osobu (učitel),
3. e-mail a telefon na kontaktní osobu (učitel),
4. jméno a příjmení autora,
5. věk,
6. třídu (**pokud žák bude na konci školního roku přecházet na jinou školu, uveďte tuto informaci do poznámky**),
7. název vybraného tématu (dle vypsanych témat pro daný rok),
8. kontakt na zákonného zástupce.

Vzorová soutěžní přihláška je ke stažení na našich webových stránkách [zde](#).

Informace pro zasílání děl

Soutěžní díla můžete posílat buď poštou, nebo elektronicky nejpozději **do 10. května 2023**. Rozhodující je datum na razítku pošty. Později zasláná díla nelze do soutěže přijmout.

1) Poštou na adresu Ministerstva vnitra

Ministerstvo vnitra, odbor tisku a public relations
Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/TP
170 34 Praha 7 – Letná

Na obálku napište heslo: Svět očima dětí.

2) Elektronicky na e-mailovou adresu: soutezpr@mvcv.cz.

Výtvarná díla zasílejte nafocená, literární díla ve formátu DOCX nebo PDF. Audiovizuální díla můžete zaslat například prostřednictvím internetového úložiště Úschovna.cz.

Další informace k projektu:

Kontaktní osoba projektu:

Ing. Andrea Illeová
odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra
e-mail: andrea.illeova@mvcv.cz
tel.: 974 832 726

1. kategorie: Mateřské školy

PŘÍRODNÍ ŽIVLY

(voda, země, oheň, vzduch)

Víš, co je to přírodní živel? Jaké živly kolem nás existují? Čím jsou prospěšné a čím mohou být naopak škodlivé nebo nebezpečné? Jsi připraven se dozvědět něco nového? Pokud ano, tak hurá do toho.

Jako čtyři základní živly bývají označovány voda, země, oheň a vzduch. Lidé si pod pojmem přírodní živel často představí něco silného a neovladatelného s ničivou přírodní silou. Vybaví se jim například záplavy, zemětřesení, požáry, tornáda a další živelní katastrofy. Nemusíš se ale bát, živly nejsou jen ničivé a nebezpečné. Jsou pro náš život nezbytné a někdy mohou být ku prospěchu. My se teď postupně podíváme na každý živel zvlášť.

Voda

Kde všude najdeme vodu? Proč je pro nás důležitá? Co by se stalo, kdyby nebyla? Proč mění svou podobu? Co znamená koloběh vody?

Když se řekne slovo **VODA**, každý z nás si může představit něco jiného. Zkus vyjmenovat alespoň pět podob vody, které tě napadnou jako první. Někdo si vzpomene na vodu, kterou najdeme v přírodě – potoky, řeky, moře, oceány, ale také na vodu v listech květin, stromů nebo v trávě. Jiný si představí vodu tekoucí z kohoutku, s jejíž pomocí si například čistíme zuby, myjeme se nebo ji používáme na vaření. Dalšího napadne voda na pití, kterou máme ve sklenici nebo v lahvi. Voda je také velkým pomocníkem pro hasiče, kterým pomáhá při hašení požárů. Voda může být studená, teplá, čirá, špinavá, sladká nebo slaná... Je to jeden z nejsilnějších živelů, který může mít řadu podob.

Ať už tě napadne jakákoliv podoba vody, je důležité vědět, že bez ní bychom nemohli existovat. Je nezbytná pro život na Zemi, ale zároveň dokáže být dravá, ničivá a nespoutaná. Pokud vtrhne do našeho života nečekaně a ve velkém množství, může zničit všechno, co jí stojí v cestě (povodně, záplavy). Jak by ale vypadala naše planeta bez vody? Bez jídla můžeme vydržet i několik týdnů, bez vody bychom přežili jen

několik dní. Zánikem veškerých oceánů by se naše planeta postupně proměnila v poušť. Usychaly by stromy, rostliny a hynula zvířata. Vlivem velkého sucha by vznikaly rozsáhlé požáry.

Koloběh vody

Voda je součástí nepřetržitého procesu, kterému říkáme koloběh vody. Během tohoto procesu se voda přeměňuje na:

- plyn (vodní páru v atmosféře),
- kapalinu (déšť a voda)
- pevnou látku (sníh a led).

A proč voda mění svou podobu? Působením slunečních paprsků se odpařuje z oceánů a mění se na vodní páru, která následně stoupá do atmosféry. V atmosféře se pára ochlazuje a tvoří mraky, které jsou prouděním vzduchu unášeny do různých míst na zeměkouli. Z mraků padá voda zpět na pevninu i do moří v podobě deště. Když se mraky ochladí, vznikají zmrzlé kapky, které nazýváme sněhovými vločkami. Tento koloběh se neustále opakuje.

Voda také slaví svůj den – Světový den vody, který je stanoven na 22. března. Tento den nám připomíná, jak moc je pro nás voda důležitá. K vodě bychom se měli chovat s úctou a neměli bychom s ní plýtvat. Je potřeba si uvědomit, že voda není neomezenou surovinou a je třeba ji šetřit a recyklovat.

Několik tipů, jak můžeš ty, maminka, tatínek nebo ostatní ve tvém okolí šetřit s vodou v domácnosti:

- Při čištění zubů nenechávej téct vodu z kohoutku.
- Vypni vodu, než si namydlíš ruce.
- Dávej přednost sprchování, proti koupání v plné vaně ušetříš až polovinu vody.
- Špinavou pánev nebo hrnec nech odmočit, mytí poté půjde snadněji. Nemusíš tak drhnout pánev nebo hrnec pod proudem tekoucí vody.
- Myčku na nádobí pouštíme, až když je opravdu zaplněná.
- Zahradu zaléváme ráno nebo večer, abychom zabránili vypařování vody.
- Pro zalévání zahrady používáme dešťovou vodu zachycenou do sudů nebo nádrží.
- Pokud si všimneš, že doma nebo ve škole uniká voda (kape kohoutek, voda uniká záchodem), upozorni na to své rodiče nebo paní učitelku, tato místa je třeba opravit. Úniky vody stojí spoustu peněz.

Existuje řada dalších činností, které můžeme všichni udělat proto, abychom šetřili s vodou. Určitě ještě na nějaké přijdeš.

Země

Tento živel je nám ze všech nejbližší. Je základem ostatních živelů a tvoří svět takový, jaký ho známe. Země umožňuje růst všech rostlin. Veškeré květiny, stromy, tráva, ale také ovoce nebo zelenina se narodily v hlíně. Každý z nás prožívá život na zemi – když například sedíme na židli, chodíme po trávě, sportujeme, spíme nebo večeříme. Všechny tyto činnosti děláme právě v rámci živlu země.

I tento živel nás ale dokáže pěkně potrápit. Díky svému pohybu je země schopna padat, rozpadat se a sesouvat. Dokáže způsobit přírodní katastrofy například v podobě zemětřesení nebo sesuvů půdy.

Oheň

K čemu všemu slouží oheň? Víš, jak se chovat při požáru? Jaké telefonní číslo mají hasiči?

Mezi další přírodní živly patří oheň. Historie tohoto živlu sahá až do pravěku. Pravěcí lidé si neuměli sami založit oheň. Hledali ho tam, kde láva nebo blesk založily požár. Tento oheň pak museli ve dne v noci hlídat. Pečovali o něj a udržovali ho, aby jim nevyhasl. Oheň byl pro ně zdrojem tepla a světla, opékali si na něm maso, bránili se jím před divokou zvěří a později v něm vypalovali hliněné nádoby.

Od té doby je nedílnou součástí našich životů. Když si zatopíme v kamnech nebo krbu, oheň nás ochrání před chladem. Pomocí svíček nebo hořících lamp nám osvětlí tmavé prostory. U táboráku nám skvěle poslouží například k opečení buřtů.

K tomuto živlu se váže jedno hezké přísloví „*Oheň je dobrý sluha, ale zlý pán*“. Může nám dobře posloužit, ale jakmile nad ním ztratíme kontrolu, může se proměnit v našeho nepřítele. Dokáže velmi rychle zničit celý dům nebo les a může způsobit velké škody. Nemusíš se ale bát. Naštěstí jsou tu hasiči, kteří si umí s nespoutaným ohněm poradit.

Víš, co dělat při požáru v bytě?

- Zachovej klid.
- Nejdříve začni volat: Hoří! Je to důležité proto, aby rodiče, ostatní obyvatelé domu, sousedé či kolemjdoucí slyšeli, že se něco děje. Neboj se a volej opravdu hlasitě.
- Utíkej nejkratší cestou z domu nebo bytu ven, pokud to situace umožňuje.
- Jakmile jsi v bezpečí, najdi někoho dospělého a spolu hned přivolejte hasiče na tísňové lince 150 nebo 112. Pokud máš mobilní telefon, můžeš pomoc přivolat sám. Operátorovi vysvětlí, co se stalo, kdo jsi a odkud voláš.

A jak se chovat, když už se požár rozšířil a dům je plný kouře?

- Volej: Hoří!
- Pokud se místností šíří kouř, klekni si na všechny čtyři a pohybuj se jako kočka nebo pes. Drž se při zemi. Kouř se totiž zpočátku hromadí u stropu. U podlahy je vzduch k dýchání nejčistší.
- Pohybuj se kolem zdí tak, jak to dělají při zásahu právě hasiči. V hustém kouři by ses jinak velmi rychle ztratil.
- Snaž se najít co nejkratší cestu ven. Zavřených dveří se nejdříve dotkni hřbetem ruky (ne celou dlaní), abys zjistil, zda jsou horké. Pokud ano, zůstaň raději uvnitř.
- Pokud nemůžeš byt nebo pokoj opustit (jsou zakouřené chodby, hoří tam nebo jsou horké dveře), utěsni dveře proti průniku kouře, například dekou či peřinou.
- Dej o sobě hasičům vědět! Pootevři okno a volej o pomoc, vyvěs prostěradlo, ručník či cokoli, co na tebe hasiče upozorní. Přijdou ti na pomoc.

Vzduch

Posledním živlem je vzduch. Vzduch je směs plynů, které tvoří plynný obal Země nazývaný atmosféra. Bez vzduchu bychom nemohli dýchat ani žít. Stejně tak zvířata, rostliny a další živé organismy. Na vzduch si nemůžeme sáhnout, přesto je všude kolem nás. Vzduch se neustále pohybuje, nemá žádné hranice, dostane se všude a všechno ho zajímá. Projevuje se prouděním, vanutím, přenáší prach, vůni i zvuky. Vnímáme ho například jako vítr, který nám vlaje ve vlasech, ohýbá stromy nebo čeří vodní hladinu. Také vzduch může způsobit přírodní katastrofy – v podobě hurikánů, tajfunů, nebo třeba prachových a pískových bouří.

Pomocné okruhy

Dokážeš vyjmenovat všechny čtyři živly a ke každému říct, v jaké podobě ho najdeme? Proč jsou pro nás přírodní živly důležité? Který přírodní živel je nejsilnější ze všech živelů?

Nakresli nebo namaluj pěkný obrázek k tématu přírodních živelů. Můžeš namalovat vodu jako rozbouřenou hladinu, nespoutaný a výbušný požár, vichřici, která smete vše, co jí přijde do cesty nebo rozkvetlé květiny a stromy. Můžeš vytvořit trojrozměrné dílo v podobě hračky, která je poháněná větrem třeba takový větrník. Stačí zapojit svou fantazii.

2. kategorie: 1. stupeň základní školy

POMNĚNKOVÝ DEN

Víš, co dělat v případě, že se ztratíš rodičům na veřejně přístupném místě? Říkáš rodičům, kam jdeš a s kým? Pohybuješ se venku sám, nebo s kamarády? Znáš základní bezplatné linky tísňového volání?

Příběh záhadného zmizení Etana Patze

Psal se rok 1979, kdy se 25. května ve Spojených státech amerických při cestě do školy ztratil šestiletý chlapec jménem Etan Patz. V tento den se poprvé vypravil na zastávku školního autobusu úplně sám. Představa, že malý chlapec půjde k autobusu bez doprovodu, se jeho rodičům příliš nelíbila. Etan ale nakonec svou maminku přesvědčil a ta souhlasila. Tehdy ještě netušila, že ho vidí naposledy.

Toho dne odpoledne se ale chlapec domů nevrátil a rodiče ho začali hledat. Zjistili, že nebyl ve škole, a dokonce ani nenastoupil do školního autobusu. Začalo masivní vyšetřování. Strážníci klepali na dveře každého domu, který se nacházel na trase do Etanovy školy. Do pátrání se zapojili také psovodi a vrtulník. Akce skončila neúspěchem. Vypadalo to, jako by se po Etanovi slehla zem.

V té době ještě neexistoval internet a informace se šířily velmi obtížně. Pro vyšetřovatele případu bylo důležité, aby se chlapcova fotografie dostala do všech států. Někdo dostal geniální nápad, a to otisknout fotografii zmizelého chlapce na krabice s mlékem. Etan tak byl první, postupem času se na krabicích začaly objevovat i snímky dalších zmizelých dětí. Fotografie tak byly stále na očích každému, kdo si občas koupil mléko. V případě Etana však bylo veškeré úsilí marné. Rodiče se návratu svého syna nikdy nedočkali.

Po případu zmizení Etana Patze vyhlásil v roce 1983 tehdejší americký prezident Ronald Reagan 25. květen za Den pohřešovaných dětí. Jako mezinárodní den se začal připomínat od roku 1986, v Evropě od roku 2002. V České republice tento den označujeme jako Pomněnkový den od roku 2004. Forget-me-not neboli nezapomeň

na mě, tak zní název pomněnky v angličtině. Právě proto se stala tato kytička symbolem dne pohřešovaných dětí.

Čeští policisté každý rok pátrají po několika tisících dětí a po téměř dvou desítkách pohřešovaných dětí v ohrožení. Při každém oznámení o pohřešování vyvinou policisté maximální úsilí, aby dítě našli. Velmi často však pátrají po dětech, které své útky opakují a zatěžují celý systém pátrání po osobách. Bez ohledu na tuto skutečnost je každému oznámení věnována pozornost, ať se jedná o chronického útekáře, či dítě, které se ztratilo poprvé.

I přes veškeré úsilí všech policistů a ostatních příslušníků IZS a samozřejmě veřejnosti se v průběhu posledních dvaceti let bohužel nepodařilo dovést téměř dvacet případů pohřešovaných dětí do zdárného konce, tedy nepodařilo se děti vypátrat. Neznamená to, že se policisté těmito případy již nevěnují. Naopak, neustále se snaží i po letech hledat nové indicie a stopy, které je mohou dovést k objasnění osudu pohřešovaného dítěte.

Jestliže je z indicií, které mají policisté při vyhledávání pátrání k dispozici, patrné, že jde o zcela nestandardní, závažnou a život ohrožující situaci, je v rámci Národního koordinačního mechanismu pátrání po pohřešovaných dětech vyhlášeno tzv. „dítě v ohrožení“. Jedná se o situaci, kdy o životě či zdraví dítěte rozhodují minuty. Do systému se zařazují děti, které se vzhledem ke svému věku mohou stát obětí nehody, nemají přístup k životně důležitým lékům či se staly obětí únosu. O pohřešování dítěte jsou mimo jiné bezprostředně informována média a všichni operátoři mobilních sítí.

Základní pravidla bezpečného chování pro děti

- Měl bys vždy informovat rodiče o tom, kam jdeš a s kým, a požádat je o svolení;
- neměl by ses venku pohybovat sám, vždy je lepší mít doprovod kamaráda nebo dospělé osoby;
- neměl bys přeceňovat své síly, zbytečně riskovat, nechat se „vyhecovat“ kamarády k tomu, abys podstoupil něco, co by mohlo skončit nešťastnou náhodou, ohrozit tvé zdraví nebo život;
- jestliže se někdo pokusí tě odvést někam proti tvé vůli, snaž se dostat se od něj pryč, ať už za použití křiku, kopání nebo jiných metod;
- pokud si tě někdo bude chtít vyfotografovat, máš právo říct „NE“ a informovat o tom své rodiče nebo jinou důvěryhodnou dospělou osobu;
- nikdy nestopuj, nenastupuj do auta k žádné osobě (ať už známé, či neznámé), nemáš-li předem daný souhlas rodičů;
- v případě, že se ztratíš rodičům na veřejně přístupném místě, nepátrej po nich sám a co nejdříve vyhledej uniformovaného policistu, strážníka nebo jinou důvěryhodnou osobu (prodavačku v obchodě, maminku s dětmi...) a řekni jim, že jsi se ztratil a potřebuješ pomoc najít rodiče;

- zapamatuj si základní bezplatné linky tísňového volání, na které se můžeš obrátit 24 hodin denně, 7 dní v týdnu (158 – Policie ČR, 155 – Zdravotnická záchranná služba, 150 – Hasičský záchranný sbor ČR, 156 – obecní policie, 112 – jednotné evropské číslo tísňového volání).

Pomocné okruhy

Víš, jak se bezpečně chovat při kontaktu s cizí osobou? Pomocí jaké květiny si každý rok připomínáme Mezinárodní den pohřešovaných dětí?

Pošli nám svou kresbu, malbu nebo trojrozměrné dílo, pomocí kterého se Pomněnkový den dostane do povědomí ostatním dětem. Zkus napsat úvahu, básničku nebo vytvořit komiks s příběhem zmizelých dětí. Můžeš vytvořit krátký film, kde představíš základní pravidla bezpečného chování pro děti.

Zdroj a více informací

Problematické pohřešovaných dětí se věnuje odbor prevence kriminality Ministerstva vnitra, který ve spolupráci s Policií České republiky vytvořil projekty „Pomozte mě najít“ (www.pomoztemenajit.cz) a „Národní koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech“ (<http://www.mvcr.cz/clanek/narodni-koordinacni-mechanismus-patrani-po-pohresovanych-detech.aspx>).

Další podrobnosti, včetně preventivních videí, naleznete na webu Policie ČR <https://www.policie.cz/clanek/pomnenkovyden.aspx>

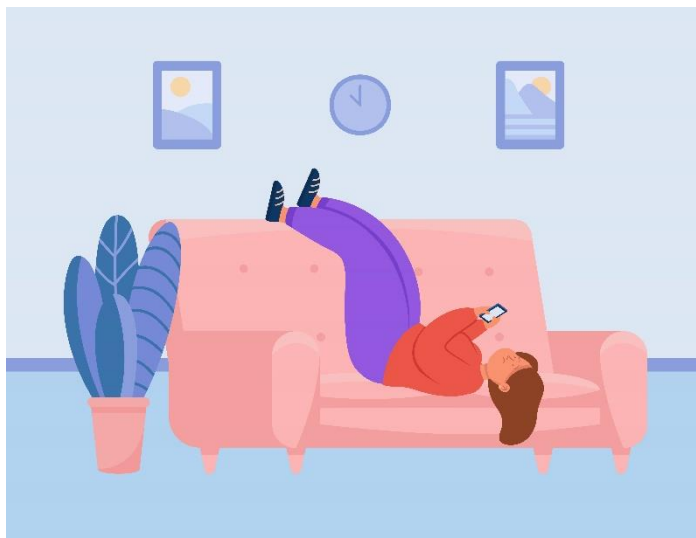
nebo tady:

<https://ftp.amberalert.eu/video/may25/2020/czech-republic-dont-be-an-easy-catch.mp4>

2. kategorie: 1. stupeň základní školy

NETOLISMUS

Věděl jsi, že i na internetu si můžeš vytvořit závislost? Víš, jak se taková závislost na internetu projevuje? A kolik času denně strávíš na internetu?

V dnešní době si jen málokdo dokáže představit svůj život bez používání internetu. Lidé ho využívají v práci, ke studiu, ke komunikaci se svými přáteli či k online nakupování. Někdy jim slouží jen k zahnání nudy či k zábavě. Internet se zkrátka stal důležitou součástí našich každodenních životů. Nemožnost používat internet může u některých lidí vyvolávat abstinenční příznaky. V takovém případě mluvíme o netolismu.

Termín netolismus označuje závislost na tzv. virtuálních drogách. Mezi virtuální drogy patří **sociální sítě, počítačové hry, internetové služby, ale také samotné užívání televize či mobilního telefonu**. Netolismus patří mezi tzv. nelátkové závislosti. To znamená, že člověk není závislý na užívání psychoaktivních látek, jako je tomu v případě drogové závislosti, ale je závislý na určitém způsobu chování, činnosti. V případě netolismu se takové chování projevuje například neustálou potřebou sledovat displej mobilního telefonu, být pořád online, bez přestání kontrolovat mobilní telefon, statusy na facebooku, nutkáním odpovídat přátelům na zprávy a čekat na jejich odpověď, nadměrným hraním her či sledováním virálních videí atd. Takto závislé osobě říkáme netolik.

Netolismu můžeme propadnout velice snadno. Ve virtuálním světě se totiž zdá být vše jako zalité sluncem. V tomto světě je navazování přátelství mnohem snazší než v tom reálném. Zažíváme zde pocit sounáležitosti a úspěchu v podobě „lajků“ a pochvalných komentářů.

Znaky netolismu

1. **význačnost** – určitá aktivita se stane nejdůležitější v životě člověka a začíná ovládat jeho myšlení, cítění a chování;
2. **změny nálady** – změny nálady v důsledku zapojení se do určité aktivity, které mohou být vnímány jako vyrovnávací strategie za účelem uklidnění se;
3. **tolerance** – proces, při kterém je nutno stále více aktivity k dosažení předchozí míry uspokojení. V praxi tedy např. roste délka času tráveného online;
4. **odvykací příznaky** – ukončení či omezení aktivity se projevuje abstinenčními příznaky;
5. **relaps** – tendence opakovat dřívější vzorce závislostního chování.

Mezi typické příznaky netolismu patří:

- **Ztráta kontroly nad časem** – vstáváš příliš brzo, či naopak ponocuješ, protože máš potřebu být online.
- **Psychické projevy** – cítíš pocit prázdnoty, když nejsi na mobilu nebo u počítače; jsi nervózní, když nepoužíváš počítač/mobil delší dobu; když zrovna nepoužíváš počítač/mobil, tak o nich přemýšlíš; zatajuješ informace o závislosti; počítač a mobil jsou pro tebe únikem od osobních problémů.
- **Psychosociální projevy** – kvůli času strávenému na mobilu/počítači ztrácíš své přátele, narušuje se také tvůj vztah s rodinou.
- **Projevy spojené s prací** – zanedbáváš učení, zhoršuje se tvůj prospěch.

Pomocné okruhy

Jak poznáš netolika? Dá se netolismu nějak předcházet? Jaké znáš další virtuální drogy? Preferuješ virtuální komunikaci s přáteli před tou klasickou? K čemu může vést netolismus?

Vytvoř kresbu, malbu, úvahu, básničku, komiks nebo trojrozměrné dílo, které vyjádří tvůj postoj k danému tématu. Můžeš také vytvořit krátký film, který upozorní tvé spolužáky nebo mladší děti na rizika netolismu.

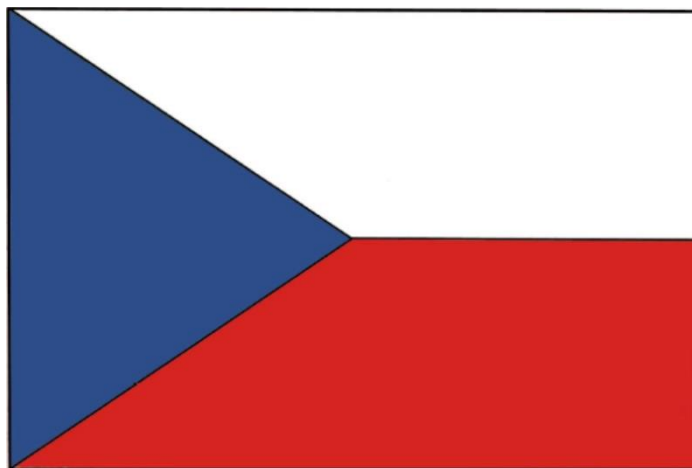
Zdroj a více informací

- [Netolismus – INTERNETEM BEZPEČNĚ \(internetembezpecne.cz\)](http://internetembezpecne.cz)
- [Co je netolismus – E-Bezpečí \(e-bezpeci.cz\)](http://e-bezpeci.cz)
- [NUKIB \(GUEST\)](http://NUKIB.GUEST)

3. kategorie: 2. stupeň základní školy

30 LET ČESKÉ REPUBLIKY

Víš, kdo byl prvním prezidentem České republiky? Jaké významné události se od vzniku českého státu udály?

První den v novém roce neslavíme jen číslo v kalendáři, slavíme významný státní svátek. Dne 1. ledna 1993 vznikly rozdělením Československa dva samostatné státy – Česká republika a Slovenská republika. V letošním roce jsme tak 1. ledna oslavili 30. výročí vzniku České republiky.

Prvním prezidentem českého státu se stal Václav Havel. Ve své funkci zůstal dvě funkční období, což je ústavou maximální povolená doba. Jeho nástupce, Václav Klaus, byl rovněž dvakrát zvolen na pětileté funkční období. V roce 2013 byl zvolen třetí prezident České republiky Miloš Zeman. Miloš Zeman byl zároveň historicky prvním prezidentem zvoleným přímou volbou. To znamená, že prezidenta nevolí nepřímo Parlament České republiky, jako tomu bylo u Václava Havla a Václava Klause, ale hlasují občané starší 18 let na základě volebního práva. V letošním roce jsme si zvolili již čtvrtého prezidenta České republiky – Petra Pavla.

A jaké nejdůležitější události se v České republice za posledních 30 let udály? Rozdělením Československa vznikla samostatná česká měna – česká koruna. Dne 12. března 1999 jsme se stali oficiálními členy NATO. Naši vojáci od té doby pomáhali v konfliktech například v Afghánistánu, Iráku nebo Kosově. 1. květen 2004 byl dnem, kdy jsme vstoupili do Evropské unie. V roce 2007 se Česká republika plně zapojila do schengenské spolupráce a byly zrušeny kontroly na vnitřních hranicích. Od té doby můžeme neomezeně cestovat, pracovat i studovat po celé Evropské unii.

Svět se mění ze dne na den. Během uplynulých třiceti let se například změnil svět internetu (od spuštění internetového portálu Seznam.cz přes vznik elektronických médií, internetového bankovníctví, bezdrátové technologie wi-fi až po vznik sociálních sítí). Vyvíjely se také mobilní

telefony, než se dostaly do podoby, kterou znáš pravděpodobně dnes. Proměnou prošly i automobily, spotřební elektronika, móda atd. Naše republika prošla změnami v mnoha oblastech a za dalších 30 let bude všechno pravděpodobně zase jinak.

Pomocné okruhy

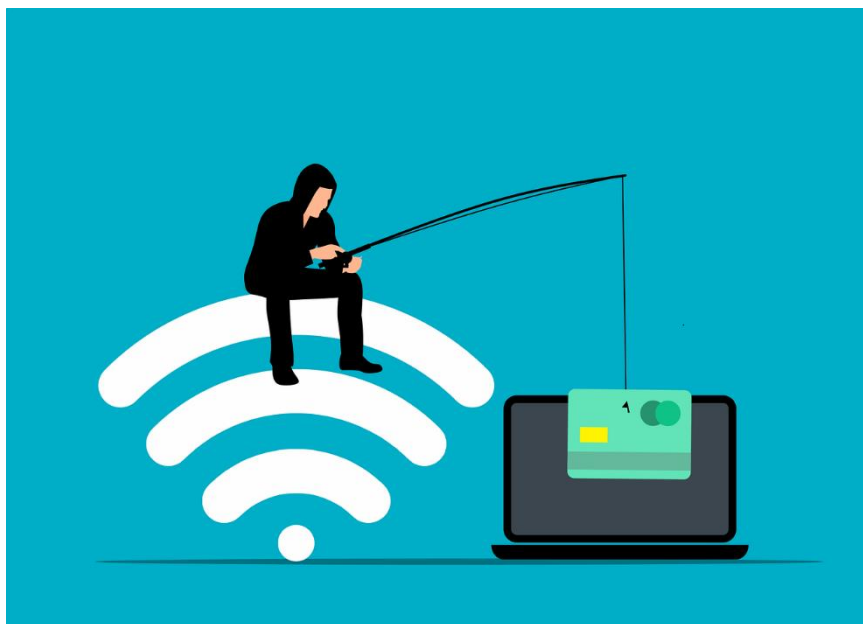
Máš představu, jak se žilo před třiceti lety? V čem to bylo jiné? Jak se podle tebe česká země za těch 30 let změnila? Jaké znáš významné osobnosti a jaké důležité události?

Pošli nám svou kresbu, úvahu, básničku, komiks nebo trojrozměrné dílo, pomocí kterého ztvárniš, jak se náš stát změnil za posledních 30 let. Můžeš na dané téma zkusit například vytvořit krátký film, který poukáže na hlavní rozdíly „dříve a dnes“.

3. kategorie: 2. stupeň základní školy

PHISHING

Víš, co znamená phishing? Setkal ses někdy s phishingem? Víš, jak ho poznat a jak se správně chránit?

Phishing je podvodná technika využívající informační a komunikační technologie k získávání citlivých údajů – přihlašovacích údajů k různým webovým službám a aplikacím, hesel, čísel kreditních karet apod.

Možná se ti někdy stalo, že jsi dostal e-mail nebo upozornění od provozovatele e-mailové schránky nebo sociální sítě a byl si „nucen“ k tomu, abys zadal své přihlašovací údaje. Tyto zprávy jsou nejčastěji šířeny prostřednictvím e-mailu. V e-mailu je uveden odkaz, na který je potřeba kliknout a následně se přihlásit. Po kliknutí na odkaz se ale uživatel neocitne na webových stránkách provozovatele dané sociální sítě nebo instituce, ale na podvržených stránkách útočníka. Podvržené stránky jsou prakticky k nerozeznání od těch oficiálních. Zadáním přihlašovacích údajů na podvržených stránkách předává uživatel své údaje do rukou útočníkovi, ten pak tyto údaje využije ke svému prospěchu, ať už se jedná o přihlašovací údaje k internetovému bankovníctví, profilu na sociální síti, nebo k e-mailové schránce.

Dříve se dal phishing odhalit velmi jednoduše a na první pohled. Text byl například napsán špatnou češtinou a doména vypadala podezřele. V dnešní době se však můžeme setkat s téměř dokonalými phishingovými zprávami. Takové zprávy od běžné komunikace dokáže odhalit pouze zkušený a velmi pozorný uživatel.

Jak poznat phishing e-mail?

Phishingový e-mail můžeš poznat například podle špatné e-mailové adresy odesílatele (podezřelá doména), špatné gramatiky a naléhavé žádosti o poskytnutí citlivých údajů. Může se také jednat o výhodnou nabídku nebo oznámení o výhře.

Jak se chránit?

- Kontrolujte ve webovém prohlížeči korektnost webové adresy, na které se nacházíte.
- Banka ani žádná podobná instituce vás nebude žádat o přihlášení, obnovu certifikátu, ověření nebo změnu přihlašovacích údajů prostřednictvím e-mailu! Ověřujte odesílatele, na vložené odkazy neklikejte a e-mail rovnou smažte.
- Pokud nainstalujete program nebo aplikaci, která bude požadovat přihlášení (např. k vašemu profilu na sociální síti), buďte obezřetní. Tím, že přihlašovací údaje zadáte, vydáváte je třetí straně – možnému útočníkovi!
- Při komunikaci s institucemi (jako je např. banka) prostřednictvím webového rozhraní buďte obezřetní. Sledujte, zda jste na správné webové adrese a zda jste připojeni přes zabezpečené spojení.
- Phishingové útoky vedené ze zahraničí lze rozeznat např. podle špatné češtiny v textu e-mailu zasláního v prvotní fázi útoku.

Bezpečná hesla

Online služby a portály v dnešní době vyžadují, aby si uživatel zvolil relativně bezpečné heslo. Hesla typu „jindrich38“ často není možné nastavit. Ochranné mechanismy dohlíží nad to, že má heslo určitý počet znaků, zpravidla alespoň 12, vyskytují se v něm velká i malá písmena, číslice a speciální symboly, jako třeba +, *, ?, -. To bývá považováno za dobrý standard. Pozor by si uživatelé měli dát na předvídatelné pozice. Když se velké písmeno umístí na začátek a číslice naopak na konec hesla, usnadní to útočníkovi práci. Předvídatelné pozice snižují počet kombinací, kterými se musí prokousat. Je to jako zamknout a klíč dát pod rohožku. Při tvorbě hesla je tedy vhodné projevit více kreativity. Za zmínku také stojí, že v současné době považují odborníci délku hesla za nejdůležitější faktor bezpečnosti (*zdroj: NUKIB*).

Frázová hesla

Frázová hesla mají výhodu. Bývají lépe zapamatovatelná, protože jsou kreativní. Heslo totiž nemusí být jen řetězec náhodných znaků. Může fungovat jako paměťová pomůcka, se kterou dokáže uživatel pracovat. Paměťovou pomůckou může být cokoli, třeba kniha, kterou před sebou máte v knihovně. Pro příklad Nový epochální výlet pana Broučka, tentokrát do XV. století. Teď stačí určit a zapamatovat si klíč, podle kterého heslo skládáme. Frázové heslo může mít následující podobu: Nový epochální výlet pana Broučka, tentokrát do XV. století, tedy NevpB,td15.s (*zdroj: NUKIB*).

Pomocné okruhy

Víš, jak bezpečně a komfortně nakládat s hesly na internetu? Jak správně zabezpečit tvé zařízení a účty? Dokážeš poznat falešnou webovou stránku od té pravé?

Pošli nám svůj obrázek nebo výtvar k tématu phishingu. Můžeš zkusit vytvořit krátký film, kde ukážeš, jak phishing vypadá v praxi a jak se před ním chránit.

Zdroje a více informací

Další informace o phishingu a bezpečnosti na internetu naleznete na níže uvedených webových stránkách

- [Nebojte se Internetu Viděli jste v televizi...](#)
- [Co je to phishing a jak se mu vyhnout? | Buď safe online \(avast.com\)](#)
- [Phishing – INTERNETEM BEZPEČNĚ \(internetembezpecne.cz\)](#)
- [Ochrana před útoky phishing – Podpora Microsoftu](#)
- [Internetoví úžasňáci \(internetoviuzasnaci.org\)](#)
- [Co je phishing? | ESET](#)
- [Kybertest.cz – Buďte na internetu v bezpečí](#)
- [Základy kybernetické bezpečnosti \(nukib.cz\)](#)

VOLNÉ TÉMA

NOVÉ LOGO SOUTĚŽE SVĚT OČIMA DĚTÍ

Je čas obléct naší soutěži nový kabát! Pomoz nám, prosím, vymyslet nové logo soutěže Svět očima dětí. Logo by mělo být jednoduché a mělo by znázorňovat, že se jedná o soutěž pro děti. Fantazii se však meze nekladou.

Zasláním díla souhlasíš, že pokud komise vybere tvé logo mezi výherní, stává se majetkem organizátora a odbor tisku a public relations Ministerstva vnitra ho může používat v materiálech souvisejících se soutěží Svět očima dětí.

